

Nr 125.

Uppläst och godkänd i Första kammaren den 11 maj 1912.

» » » » Andra kammaren den 11 maj 1912.

Riksdagens skrifvelse till Konungen, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t med begäran om utredning och förslag angående utlämnande af lån åt kommuner från konungariket Sveriges stadshypotekskassa m. m. samt om anslag till utredningens verkställande.

(Sammansatta stats- och bankoutskottets utlåtande nr 1.)

Till Konungen.

I en inom Riksdagen väckt motion har föreslagits, »att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta utreda, huruvida och på hvad sätt den förändring skulle kunna vidtagas i fråga om konungariket Sveriges stadshypotekskassa, att denna kassa erhöle rätt och genom statens ytterligare ekonomiska stöd äfven förmåga att utlämna lån jämväl åt Sveriges kommuner, hvilken utredning för fullständighetens skull äfven bör afse frågan, huruvida på annat och lämpligare sätt en allmän lånekassa för Sveriges kommuner kan inrättas, och, såvida utredningen därtill gifver anledning, för Riksdagen framlägga förslag i ämnet; samt att Riksdagen för sagda utrednings verkställande må för år 1913 på extra stat under sjunde hufvudtiteln anvisa ett förslagsanslag af fem tusen kronor.»

Föreliggande framställning sammanfaller helt och hållet med en af samma motionär vid förlidet års riksdag väckt motion och afser alltså till skillnad mot föregående förslag i ämnet — hvilka åsyftat inrättandet af en allmän lånekassa för Sveriges kommuner — att den ifrågasatta allmänna utredningen skulle i första hand utmynna i en undersökning, huruvida

och på hvilket sätt den förändring skulle kunna vidtagas i fråga om konungariket Sveriges stadshypotekskassa, att kassan kunde utlämna lån jämväl till Sveriges kommuner.

I afseende härå vill Riksdagen till en början erinra, att styrelsen för nämnda kassa, enligt hvad ett dess vid förlidet års riksdag afgifvet yttrande i ämnet utvisar, framhållit, att förutsättningen för att under form af en till kassan hörande afdelning eventuellt anordna en här afsedd låneanstalt vore den, att ifrågavarande afdelning med afseende å ansvarigheten för ingångna förbindelser skildes från stadshypotekskassans öfriga verksamhet.

För genomförande af den föreslagna anordningen har motionären tänkt sig, att stadshypotekskassan borde från statens sida erhålla en förstärkning af sin nuvarande grundfond med 30 miljoner kronor. Styrelsen för kassan skulle emellertid förblifva densamma som förut, ehuru med något ökad antal medlemmar.

En dylik förstärkning af grundfonden måste naturligtvis vara afsedd till förmån för den nya afdelningens verksamhet och gifvet är, att, med hänsyn särskildt till ansvarigheten för ingångna förbindelser, de båda afdelningarna, som nämndt, böra skiljas från hvarandra. Denna omständighet torde emellertid vara ägnad att ej oväsentligt försvåra en tillfredsställande lösning af den föreliggande frågan. Ty följderna häraf blefve med säkerhet den, att ett nytt slag af obligationer af i viss mån statsgaranterad beskaffenhet skulle komma att införas på lånemarknaden, och att detta icke kan vara till gagn för vare sig placeringen af våra statslån eller vår utländska kredit i allmänhet torde ligga i öppen dag.

Riksdagen har därför svårt att föreställa sig, att en lycklig lösning af frågan skall stå att vinna på den af motionären i främsta rummet angifna vägen. Men då frågan om beredande af förmånligare lånemöjligheter, än som för närvarande äro rådande för åtminstone en stor del af landets kommuner, utan tvifvel är af stor vikt, något som också tydligt ådagalägges af de upprepade framställningar till Riksdagen om utredning i dessa afseenden, hvilka under de senare åren gjorts, anser sig Riksdagen ej böra motsätta sig anordnandet af en utredning, hvarigenom på ett slutgiltigt sätt skulle kunna fastslås, om och i sådant fall hvilka möjligheter skulle kunna förefinnas för beredande af lättnader åt kommunerna uti ifrågavarande afseenden.

Då emellertid, såsom framgår af hvad tidigare i ärendet förekommit, de större stadskommunerna med all sannolikhet fortfarande, som hittills,

komma att själfva ombesörja upptagandet af sina lån, angår frågan egentligen de medelstora och mindre städerna äfvensom köpingar och municipalsamhällen samt landskommuner.

Ifrågavarande kommuners lånebehof hafva hittills, åtminstone till allra största delen kunnat tillgodoses genom upptagande af lån inom landet och utan tvifvel vore det ur många synpunkter önskvärdt, om så jämväl för framtiden kunde blifva fallet. Den olägenhet, med hvilken dessa lån ofta varit förbundna och som just utgör hufvudanledningen till klagomålen öfver de nuvarande förhållandena, nämligen att väl hårda villkor uppställts för lånens erhållande, torde i många fall hafva mera berott på den lånesökande kommunens obekantskap med lånemarknaden samt bristande kännedom om hvar de bästa lånekällorna varit att finna, än på verklig knapphet med afseende på för utlåning tillgängliga medel. Det vill därför synas, som om det förtjänade undersökas, huruvida ej denna olägenhet skulle kunna undanröjas, utan att därför en så vidtutseende åtgärd som upprättandet af en statsunderstödd lånekassa behöfde tillgripas.

I sådant afseende förtjänar framhållas, hurusom i Tyskland en viss sträfvan gjort sig gällande hos en del stadskommuner att genom inrättande af förmedlingsanstalter för kommunala lån på ett enhetligt sätt sörja för tillgodoseendet af de kommunala lånebehofven. Sålunda har nyligen därstädes på initiativ af det tyska stadsförbundet en dylik låneförmedlingsanstalt utan något stöd från statens sida upprättats med uppgift att åt de till förbundet anslutna städerna anskaffa amorteringslån på längre eller kortare tid. Äfven här i landet kunde tänkas inrättad en dylik anstalt, genom hvilkens bemedling respektive kommuner, hvilka därom gjorde framställning, till äfventyrs i ett flertal fall kunde erhålla lån på bättre villkor, än som af kommunerna på egen hand kunde utverkas, och hvilken för öfrigt kunde tillhandagå kommunerna med råd och upplysningar i hithörande ämnen.

Motionären har därjämte framhållit såsom nödvändighet, att den utredning, som kan komma till stånd, jämväl bör omfatta frågorna om sättet att af en kommun på laglig väg uttaga fordran samt om en viss förmånsrättsordning emellan en kommuns å olika tider upptagna lån.

För den händelse utredningen skulle utmytna i ett förslag om meddelande af viss statsgaranti för en kommunal låneafdelning af konungariket Sveriges stadshypotekskassa, synes det jämväl vara för statens äfvensom i allmänhet för långgifvarens säkerhet af behofvet påkalladt, att en utredning af nu angifna frågor äger rum, och att förslag till bestämmel-

ser framläggas i samband med förslaget till ordnandet af själfva lånekassans angelägenheter. Därest utredningens resultat blifver ett förslag om en kommunal låneförmedlingsanstalt, förefinnes tydligen ej, ur synpunkten af statens säkerställande, anledning att utsträcka undersökningen till sistberörda frågor, men då dessa frågor i alla händelser gifvetvis kräfvat sin lösning, anser Riksdagen jämväl för detta fall dem böra underkastas en utredning.

Åberopande hvad sålunda anförts, får Riksdagen anhålla, det Eders Kungl. Maj:t täcktes låta utreda, huruvida och i sådant fall på hvilket sätt lättnader med afseende å upptagandet af lån skulle kunna beredas de kommuner, som önskade att däraf begagna sig, vare sig genom anordnande af en kommunal låneförmedlingsanstalt eller genom vidtagande af sådan förändring i fråga om konungariket Sveriges stadshypotekskassa, att denna kassa med stöd af särskild garanti från statens sida erhöle rätt att utlämna lån jämväl åt Sveriges kommuner, eller ock på annat lämpligt sätt, börande denna utredning omfatta jämväl frågorna om sättet att af en kommun på laglig väg uttaga fordran samt om en viss förmånsrättsordning emellan en kommuns å olika tider upptagna lån.

För utredningens verkställande har Riksdagen för år 1913 på extra stat under sjunde hufvudtiteln anvisat ett förslagsanslag af femtusen kronor.

Stockholm den 11 maj 1912.

Med undersåtlig vördnad.
